

KATHOLIKUS NÉPLAP.

2. szám.

Megjelenik e lap hetenkint egyszer, Szerdán. Előfizetheti rá Pesten, a jó és olcsó könyvkiadó-társulat agynokénél — Czukorutca 6. szám. földszint, s a szerkesztőségénél. Vidéken a cs. kir. posta-hivataloknál.

Dicsőség magasságban az Istennek, s a földön békeség a jó akaratu embereknek. Luk. 2, 14.

Pest. január 12. 1853.

Előfizetési díj Budapesten kihordással fél-évre 1 ft. pp. vidékre postán, horitékban félévre 1 ft. 20 kr. pp. A lap szerkesztését illető levelek egyszerűen a Katholikus Néplap szerkesztőségéhez czímezendők. (Pesten a központi papnöveldeben.)

Dicsértessék a Jézus Krisztus!

II.

Midőn sz. Péter és János apostolok a jeruzsalmi templom küszöbén azon ajtónál, melyet fényesnek neveztek, állépnének, egy ott ülő inaszakadt koldus tőlük is, mint más bemenőktől alamizsnát kére. Az apostoloknak pénzők nem levén, sz. Péter Jézus nevében lábra állítá őtet, s az inaszakadt ép és egészséges lön, ugy annyira, hogy az egész nép álmélkodnék a csudán, mely szemök láttára történt, s melynek valóságán senki közülök nem kételkedhetett. Ekkor sz. Péter a megilletődött nép előtt bizonyoságot tett, hogy e csoda Jézus nevében történt, kit Pilatus Herodes és a nép halálra ítéltek, csufosan kivégeztek, de a ki halottaiból feltámadott, kit Isten azért küldött a világra, hogy megáldaná Izrael fiait, és hogy megtérjen kiki az Ó gonoszságából. Mig ők a népet tanították, odaérkezének a papi fejedelmek, és a hitetlen Saduceusok is, kik az apostolokat a csudatett miatt feleletre vonták, és mivel már beesteledett volt, más napig őrizet alá tették, hogy el ne illanthassanak. Másnap tehát egybegyűlvén a zsidónép minden főnökei, megkezdették a vizsgálatot, s előállítván az apostolokat megkérdezték őket, hogy minő hatalommal, vagy kinek nevében cselekedték ezt?

Ekkor sz. Péter ekép igazolta magát a zsidó tanács előtt: „Tudva legyen nektek mindnyájatoknak, és az egész népnek, hogy a mi urunknak a nazareti Jézus Krisztusnak nevében, a kit ti megfeszítettek, kit az Isten feltámasztott halottaiból, azáltal áll ez előttetek egészségesen. Ez a kő, mely titóletek építőktől megvettetett, mely a szegletnek fejevé lett. És nincs másban senkiben üdvesség, mert nem is adatott más név az ég alatt az embereknek, a melyben ne-

künk üdvözülünk kellene.“ E történet óta mostanig tizennyolczszor tünt le száz esztendő, de ezen hosszu időnek számtalan eseményei, és egész történeti folyama csak ismét azt hangoztatja vissza, a mit sz. Péter állított, hogy nincs senkiben másban üdvesség, hanem csak a Jézus Krisztusban, mert nem adatott más név az embereknek, a melyben üdvözülünk kellene.

Azóta minden vagy eltűnt, vagy megváltozott, egyedül azon épület állotta ki az idők viharait, melynek szegletköve Jézus, s melynek alapkövei az apostolok, vagyis a keresztény katolika anyaszentegyház mellyea a pokol kapui erőt nem veendének.

Igen hosszasoknak kellene lennünk, ha ennek tizennyolczszázados történetét a legegyszerűbb vonásokban is jámbor olvasóinknak feltárni törekednénk; mi ezuttal anyaszentegyházunknak nem tizennyolczszázados multját, hanem inkább jelenét kívánjuk röviden előadni, s ezen gyenge rajzunk által bennök az egyház iránti melegebb részvételt felébreszteni, hogy örvendjenek gyarapodásán, s reménységök erősböd-jék azon nyomások és szorongatások megemlézésénél, mellyek szilárdságát nem képesek megrendíteni, és a mellyek az ő újabb diadalainak csak előkészítői.

Még e század elején, mint a híres francia szónok és író gróf Montalembert megjegyzi, és történeti adatokkal felvilágosítja, szomorú volt Európában a katolika religió állapota. Hetedik Pius pápának fogsága és szenvedései Napoleon alatt, Németországban a régi püspöki székek feloszlatása, katolikus alattvalóknak protestans fejedelemségek aláhelyezése, kolostorok és más katolikus intézetek eltörlései, de leginkább azon körülmény, hogy vallástalanság, hit-hidegség, a katolika egyház elleni gyűlölet politikai szabadelműség színe alatt a katolikus népiségek között is nagyon el volt terjedve; oly nyílt sebek valának a katolika egyház testén, mellyeknek láttára el-

lenségei közül sokan már kárörömmel mondogatták: hogy a katolika egyház elvénült, túlélte magát, s maholnap összeroskad. Hazánkban is az egyházellenes szellem már annyira erőre kapott volt, hogy vármegyei vagy országgyűléseken sok fiatal és ősz szónok azzal vélte magát hirnevéssé tehetni, ha a katolika egyház és papjai ellen tüzesen kikel, és a mi szent és tiszteletre méltó, azt gúny és neveltség tárgyává teszi.

De Istennek hála! ez most mind másképen van. Egy pár tiz év alatt az egyház, melly roskadni látszék, összeszedte erejét, s Európában az őt illető helyet ismét elfoglalta. A legközelebbi polgári háborúk fergegei alatt, mellyek annyi tartósnak tetsző intézményeket döntének halomra, a katolika egyház egyedül maradt rendületlen állásban, egyedül nyert belerejében, egyedül emelkedett tekintélyében és szellemi hatalmában. Mint a vizözön idejekor a magas hegyek feltűnő ormai hirdetői valának az apadás bekövetkeztének: úgy amaz általános zavargások ideje alatt a katolika egyház tizenhatszázados tanítása, isteni eredetű külső szerkezete békejelképpen tűnt fel az elcsábított népeknek, és megrázkódtatott trónoknak, s fényesebben kiderült mint valaha, hogy csak a katolikus tanokban van azon fenntartó erő, melly a társadalmakat a felbomlástól megmentheti, s csak egyedül a kath. anyaszentegyház azon épület, melly az isteni ígéret rendületlen alapkővéen nyugodván, a világesemények rombolásai alatt is fenntartja állandóságának szilárdságát.

Ollyan az anyaszentegyház, mint az élő fa, melyet ha megnyesnek, jobban hajt, ha a szelek mozgatnak, mélyebb gyökeret ver, ollyan mint a föld, mellyet minél többször felszántanak, annál szebben terem, ollyan mint a nap, mellynek fogyatkozásai csak látszólagosak, mert csupán azért setétül el kevés időre, mivel a hold rövid ideig elfedi szemünk elől.

Akarjátok ugy-e kedves olvasók részletesebben is megtudni tőlem a katolika anyaszentegyháznak öröndetes állapotát? Én tehát, hogy örömet s vigasztalást szerezzek nektek, legelőbb is odavezetlek titeket az örök városba, hol sz. Péternek az apostolok fejedelmének 260-ik utóda örzi és legelteti Krisztusnak juhait és bárányait, s a gondos, számadásra mindig kész pásztornak éberségével őrökdi hitünk legszentebb letéteménye mellett. Csak nem rég vala, hogy tudósok, és fejedelmek, sőt a papok közül is néhányan összevetett vállakkal törekedtek a pápai hatalom minden oldalról korlátozására és megszegésére, a pápai körlevelek, mielőtt kihirdettének, bírálat alá vettek, nemkülönben a levelek is, mellyeket a püspökök a szentséges atyához küldöttek. A könyvszerzők nagy része a pápai hatalom zsarnokságáról czifrábról czifrább hazugságokat s ráfogásokat talált a jámbor olvasók elibe, hogy bennök a Krisztus földi

helytartója iránti tiszteletet és ragaszkodást elfojtsa, vagy legalább gyengítse. Sokan a katolikusok közül is idegenséggel viseltettek az anyaszentegyház legfőbb joga iránt, kinek Üdvezítőnk a feloldozás és megkötés, vagyis, az egyházkormányzás és lelkek feletti bíraskodás hatalmát, Isten országának kulcsait átadta: féltékenység, bizodalmatlanság a jobberzelműek részéről: gyűlölet és megrögzött előítéletek a hitetlenek, eretnekek, és szakadárok nagy táborából kezelt fogtak vala a római pápa befolyásának és köztartai tekiintélyének lealacsonyítására. És a gonoszság véggyőzedelme közeledni látszott. A szerencsétlen emlékeztető 1848-ik esztendő folytán Róma is a pártütők hatalmába került, utczáin a fegyveres szenvedélyek üzték garázdaságukat, a templomok szentélyeit, a kolostorok magányait öldöklő csoportok vadrivalgásai s erőszakoskodásai fertőztették meg, a sz. atya lateranomi palotájában fogolyá tétetett, neki, hogy az anyaszentegyházat szabadon kormányozhassa, Romából menekülni kellett.

Gaetába menekült a nápolyi királyságnak egyik kies, és erős várába, hol az istenfélő jó katolikus király a szentséges atyát a fiui tisztelet minden hódolatával és ölelésével fogadta. Egy félszázad alatt tehát, hat pápa közül háromnak kellett a számkivetés nyomoruságát elviselni. VI. Pius 1798-ban hurczoltatott el a francziák által Romából, s következő évben mint fogoly halt meg Valenceben, hasonló sors érte VII. Pius 1809-ben, és a IX-iket épen saját leghálátlanabb alattvalói üzték el székéből, honnan Ő a kegyelem és jóság áldásait szórta fejükre. És ha ez nagy mértékben nevelte is a legkegyesebb pápa keserüséget és szenvedéseit, de annál vigasztalóbb lön viszon tagságainak ama fordulata, hogy most francia katonák szabadíták meg Rómát a lázadók zsarnokságától, s ők védik az anyaszentegyház dicső fejét székében a roszakaratu emberek újabb megrohanása ellen. És a mi még ennél inkább is elfelejteti szentséges atyánkkal a kiállott szenvedéseket, ama tisztelet és ragaszkodás az, melly Őtet a számkivetésbe kíséri, s ott az egész katolikus kereszténység gyengéd részvételével, könyűivel és bátorító szavaival végig környezte, a szeretet ajándékival vigasztalta. A mi az ő elődeinek számkivetése alatt illy nagy mértékben nem történt, az IX. Piusnak különös vigasztalására szolgált, hogy uralkodó fejedelmek, a világ öt részeiben székeltő püspökkarok, főrangú világiak, városok, és községek üdvözlő leveleivel vigasztaltatott meg Gaetában, mellyeknek összes száma a 600-at meghaladja. A hitességnek és a római szent szék méltóságának vallása, a szeretet és hódolat kifejezéseinek legtisztább gyönyegeivel felékesítve van letéve e vigasztaló iratokban. Az utókor bámulni fogja, hogy a katolikus világ az általános népháborgások közepette egy számüzött pápa

irányában a hódolat legtisztább érzelmeit illy dicsőségesen vallotta be, és hogy ép akkor, midőn minden tekintély meg volt rendítve, egy uralkodói székéből kiüszött papi fejedelem a hűség és ragaszkodás illy fényes hódolatival tiszteltetett meg.

E tény a katolikus hitélet megnyílásának kétségtelen bizonyága. A katolikusok ismét a hit minden vonzalmával ragaszkodnak Romához, honnan a papi rend egysége kifoly, hol szent religiónk legdrágább letéteményei őriztetnek, a pápai hatalom ismét azon nagyságban tünik föl, melly megfelel egy olly papi fejedelem helyzetének, kit 180 millió katolikus nevez atyjának és a lelkiekben legfőbb birójának ismer. A rágalmak és koholmányok nem bírnak többé mérkőzni ezen általános tisztelettel; a protestans tudósok jobb része bámulattal szól már a pápaság nagyságáról és jötevőségéről, az előítéletek hályoga szétrepedez, a féltékenység és bizodalmtatlanság szétfoszlik. A fejedelmek a katolikus egység gyakorlatát eddig akadályozó törvényeket rendre mellözik, s dicsőn uralkodó Fejedelmünk Ferencz József Ö császári királyi apostoli Felsege ebben a legkitünőbb példával ment elő.

A katolika anyaszentegyháznak ereje az egységben van, ez egységet a római pápa tartja fenn, ő a keresztény katolikusok egyesült roppant társaságának atyja, főpapja, királya, és hogy ezen atyát tisztelik gyermekei és az egész nagy család engedelmeskedik neki, ez a mi örömünk és vigasztalásunk ez uj évben. Lesz még több is, de most vissza kell térnünk oda, a honnan kiindultunk.

Még nincs tíz éve annak, hogy a pozsonyi országgyűlésen egyik követ, midőn a népnevelés szükségéről beszélt, megakarván mutatni milly butaságban nevednek fel nálunk katolikusoknál a falusi iskolába járó gyermekek, azt hozta fel a többi között: hogy ezek egyebet nem tudnak, hanem csak azt a nagyon pórias köszöntést: Dicsértessék a Jézus Krisztus. — És ime! azóta nemcsak az iskolás gyermekek vagy az együgyű köznép szájából hallja az ember Jézus szent nevének dicséretét, hanem értelmes és tudós katolikusok gyülekezetei is nem tartják sem szégyennek sem butaságnak, annak dicsőítésével megkezdeni és befejezni tanácskozásait, kinek nevében sz. Péter visszaadta az inaszakadtnak egészségét, melly szent és imálandó név ünnepe közeledvén, azzal fejezzük be mai beszélgetésünket: hogy a Jézus neve méz a szájnak, a fülnek kedves hang, a szívben örömszaj, a gondolatnak szentsége, az érzelmenek tisztasága, a léleknek üdvössége.

Kedvesebb szó az éneken, szebb kiejtés a versekben, magasabb az elméletben Jézus szent nevének nincsen!

Fogarassy Mihály,
választott püspök.

Keresztény hit nélkül nincs polgárosodás.

A mult héten olvastunk egy igen érdekes francia levelet Chinából, mellyet hiven magyarázva itt közlünk tisztelt olvasóinkkal, azon kérelemmel, hogy e cikk olvasását mindenkinek ajánlják, főképp a nőknek, hogy a kereszténység szükséges voltáról és megbecsülhetlen jötekonyságáról igazán meggyőződjenek.

G. F. Delaplace-Lazarista missionarius és kinevezett chinai püspök, tavál következőleg írt Párisba: „Némelyek kérdezik, igaz-e az, hogy Chinában annyi gyermeket gyilkolnak le. Szavam ugyan nem sokat nyom, de mégis azt mások elbeszéléseihez akarom én is kapcsolni, Főtisztelendőségeket biztosítandó, hogy minden nap ezer meg ezer gyermek fullasztatik a folyók vizébe, vagy lesz a tisztátlan állatok (sertések) martalékává. A missionariusok levelei, mellyeket a sz. gyermekség társulatának évkönyveiben olvastam, ezen iszonyatos vadság okául majd a szülők gonoszságát, majd számos család szegénységét, majd másoknak pusztán szeszélyét, és a szokást állítják közönségesen. Ez mind igaz, mert magam ezen okokat láttam működni, mint elébb Makaóban, úgy máshol is, merre öt év lefolyta alatt utaztam. De nekem úgy látszik, hogy a pogányhit is egyik főoka ennek, mert a pogányhit az, melly legborzasztóbb és fájdalom! legorvosolhatlanabb pusztításokat okoz. Hány ártatlan leány lesz a hazugság szellemének, az ördögnek kegyetlenül leölt áldozatává! Tudósításomat úgy vegyék, mint szenttanútól jövőt, s ne is terjeszszék egész Chinára, csak Ho-Nan környékére, hol én ezt tapasztaltam, mert nem akarom az egész Chináról ezt állítani, hol minden tartománynak saját nyelve, és külön balhítű szokása van.“

„A Chinaiak, kikről beszélek, vagyis majd minden Ho-Nan-i pogány a lélekvandorlást hiszi. Az ő állításuk szerint minden embernek három Houenje van. Mi az a Houen? Ezen kérdést nehéz megfejteni. A keresztény könyvek a lelket Ling Houen-nek hívják, fordítják, „Ling“ „szelleme“-t tesz. Houen-nek tehát finom lelki lényt kell jelentenie. Bocsássák meg ezen bonyodalmas és homályos magyarázgatást; világosabban nem tudom kifejezni, mint azok, kiktől tanultam. S minthogy minden embernek három Houenje van: a halál óráján egy azok közül valami más testbe átköltözik, a másik a család közt marad, mint valami házilélek, a harmadik pedig a sír fölött nyugszik; ezen utolsónak számára papiros égettetik meg (ez az áldozatnak egy neve). A házi-léleknek pedig, melly a házi-oltáron vésett jelek között tartózkodik, jóillatú gyökeret égetnek (Hömig), és gyásztort tartanak, s a t. Ha ezen tiszteletet megadták: akkor béke van; a houenek ki vannak elégitve; mitsem kell

félni. Ez azonban csak azok houeñjairól áll, kik nagy korukban halnak meg. A gyermekekre nézve e szokásnak helye nincs, ezeknek nem állítanak oltárokat, se vallási tiszteletet nem adnak, mert houeñjeik nem tartatnak tökélyeseknek. Azonban ámbár nem tökélyesek, de mégis léteznek és félelmesebbeknek tartatnak, mint a nagykorúaké. S minthogy semmi sem tétetik tiszteletükre, annál jobban félnek haragjuktól. Milly segítő eszközhez folyamodnak tehát? — Valódi chinai eszközhez; iparkodnak a houeñeket kijátszani. E végből, midőn a gyermek haldoklik, olly előkészületeket tesznek, hogy a haldokló gyermekből előjövö houeñek elválásukkor a megholt gyermek családjára ne ismerhessenek. Megragadják a szegény haldokló gyermeket és a vízbe dobják, vagy pedig kiteszik, avagy egy félreeső helyen elássák. A houeñek a miatt, hogy nem tiszteletnek, elkeserednek, azután a halakba vagy más állatokba kapnak. Se baj! csakhogy a család meg van mentve. Ha e dolog a szívet annyira nem sérténé, nevetni lehetne ezen előkészületeken, melyeket a houeñek jó móddal kijátszására tesznek. Szokás szerint, midőn a haldokló gyermeket viszik, nem mennek egyenes irányban; hanem összevissza, előre hátra, kelet nyugot felé, mialatt háromszögletű utat tesznek meg, hogy ezen girbe görbe utak tekervényében a houeñek meg se találják az utat, ha régi lakásukat akarnák fölkeresni. Szánandó babona, és siralmas behit! Itt fekszik azután annak is az oka, hogy olly sok gyermek hagyatik el: még pedig az elhagyatott gyermek még a szerencsésebbek egyike, mert ezt néha meglehet keresztelni, sokszor életét is meglehet menteni. Más gyermekek pedig ezen houeñoknak legkegyetlenebbül leölt áldozatává lesznek. Midőn tavai 1851 júniusban egy pogány látta, hogy nagyon beteg gyermeke: kaputésekkal siettette halálát, attól tartván, hogy ezen gyermek houeñje egy másik gyermekbe ugorhatna át, és így sok gyermek meghalhatna. Szükséges volt tehát ezen houeñt kinezni, és pedig olly módon kinezni, hogy soha sem jöjön azon gondolatra, e házban szállásolni.

„Mások ismét más indokból, ámbár szinte ezen houeñekről apolt babonából viszik véghez ugyanazon iszonyúságokat. A houeñek ő elöttök gonosz lelkek, melyek az embereket kinezik. Ha tehát egy kis gyermek gyöngé korában hal meg, akkor a houeñeknek nem volt idejük kegyetlen szomjokat lecsillapítani: ki kell tehát őket bekíteni, addig, míg a gyermekben egy lehelet mutatkozik. Ha egyszer a houeñek kibékítetnek: boszút nem állnak többé. Itt csak egy haldokló gyermek az, kit szétapritani készülnek. Két szabályt kell ennek kivitelében követni: 1) a gyermeket három részre kell vágni; az elsőhöz tartozik a fő a mellel együtt; a másodikhoz a derék és a czombok; a harmadikhoz pedig a csontok és a lábak; 2) az atyá-

nak és anyának kell megtenni ezen hóhérszolgálatot saját magzatukon!”

„Minthogy már ezen szomorú tárgyról beszélünk, még egy más iszonyatosságot is fődözek föl önök előtt; mondám fődözek föl, mert még ez eddig újság. Helyzetemben kell annak lenni, ki erről tudomást akar magának szerezni. Egy gazdag ugyan, de pogány családból való embernek elsőszülöttje leánygyermek volt, és a második szinte. Most azt akará tudni, hogy már ezután figyerméke lesz-e. Gondolják önök mit csinált? Szeeska-metsző kést vett kezébe, s miután ezt jól megerősítette volna, a földre teríté második kis leánykáját, a kés éle alá helyezvén ennek nyakát, minden erejéből megnyomja a kést, és a legnagyobb figyelemmel nézi, miként foly a vér: mert ettől függ a jóslat. Ha a vér csendesen foly a metszőkés hosszában: az annak a jele, hogy még elég ereje nincs, s így még leánykánál az ember mást nem várhat. Ellenben ha a vér felbuzdul, különösen ha fölfreccsen és néhány csepp egész a gyermek térdehez esik; óh akkor czélt ér, és bizonyosan figyerméket fog kapni, mert az életerő fejlík. — Nem olly szokás-e ez, melylyet csak az hozhatott divatba, ki a sz.-írásban „k e z d e t t ö l f o g v a v a l ö g y i l k o s n a k “ neveztetik? Óh ti pogányok! kik atyátokat követve vértől részegeszték! mikor lögyittatik meg szívetek annak szeretete által, ki az ördög országát lerontani jött? A sz. gyermekség társulata fogja ezt eszközölni. Ez mindenek előtt a testi szükségét fogja lehetőképen elhárítani, később pedig a tévelygést magát fogja megrohanni. Tiszteletteljessé fogja ez tenni a kisednek keresztel díszített homlokát, és az irgalmatlan szülők a ker. részvétet megtanulandják. Higgyék el f. t. uraim, nem ajtatos álom az, a mit beszélek. Meg vagyok győződve, hogy a sz. gyermekségi társulatnak része lesz, és pedig igen nagy, sőt a legnagyobb része lesz China megtérítésében. Az Isten kiválasztja azt, a mi gyöngé, hogy az erőset megdöntse, és a mi parányi, hogy a hatalmást megszegyenítse. Nosza rajta! Ezen hatalmas mennyei országnak (a chinaiak így nevezik országukat) s ezen nagy császárnak, az égfijának, ezen kevély és fölfuvalkodott chinainak meg kell hajolniok egy gyermeksereg előtt!!! Önök látni fogják, s talán nem-sokára, miként fogja az Isten e dologban bölcseségének és hatalmának tanúbizonyságát adni. Mit a tudomány nem tehetett, mit Anglia ágyúi ki nem vihatnak; egy kis gyermeknek fillére fogja azt szelíden és hatalmasan véghez vinni. Még több tény is fölhozhatnék, melyek azt látszanak bizonyítani, hogy az Isten a kis gyermekeknek tartá fön China megtérítésének nagy munkáját.”

„Egy pogány nőnek gyermeke beteg volt. Egy ajtatos keresztény nő megkeresztelte, de a nélkül, hogy a család ezt tudta volna, melly bizonyára bele-

sem
meg
meg
szor
csak
szép
erre
ségé

málr
mon
bérm
tizen
evett
a mi
ka:
mosc
mert
mon
bent
kised
alszo
te em
akarc
szüln
kelt a
óra v
mek.
meke
előre
egész
benyo
szület
és az
magát
missio

sionár
missio
nagya
széli,
leány
érte k
gukba
ólni,
levö e
gadása
rencésé
másod
bántak
léshez
Még k
kelt m
és tud

sem egyezett volna. Ezután nemsokára a gyermek meghalt, és arca egyszerre olly fényes lett, mint a megdicsőülté. A pogány nő tehát az utcára fut, hívja szomszédjait, és kiket csak előtalál és kiáltja: jertek csak! jertek! nézzétek gyermekemet! milly nagyon szép! — Önök megfogják, hogy milly könnyű volt erre a kereszttség hatásáról és a mennyország dicsőségéről szólni.

„Nem rég hívtam, egy kis leánykát megbérmálni, ki himlős volt, és körül az orvos is már lemondott. Családjá keresztény, de nem igen buzgó. A bérmálás után három nap mulva javult. És a betegség tizenhét napján a gyermek már játszadozott, evett és egészséges volt. Mégis következő vasárnap, a mint anyja sz. misére készült, így szóllal föl a leányka: „anyám! engem ma igen csinosíts fel, kezeimet mosd meg, és szép ruhát adj.“ — Miért? — „Azért mert nekem ma a mennyországba kell mennem.“ Ezen mondatra: „a mennyországba kell mennem“ megdöbent az anya. Talán még senki sem szóllott ezen 4-éves kisednek a mennyországról. — „Talán még most is alszol?“ — „Nem! anyám én nem alszom. S minthogy te engem fölkelni nem engedsz, azért egyedül magam akarok fölkelni, és úgy a mennybemenetelre elkészülni.“ — Ezen beszélgetés után valóban maga fölkel a kised, és felöltözött. Ezen perczen reggeli 6 óra volt. 11 óraker már jobb világra költözött a gyermek, és esti 4 óraker eltemettem.“ „Dicsérjétek gyermekek az Urat, dicsérjétek az Ur nevét.“ — Ezen előre megmondott mennybemenetel az apára, ki az egész ház leglangyosabb kereszténye volt, sajátos benyomást tett. Elhatározá ő is magát a mennybékésületre, töredelmes általános gyónással kezd meg, és azóta mindig jó és buzgó kereszténynek mutatja magát. Egy gyermek művelte itt azt, mit még egy missionárius sem tehetett.“

Ennyire terjednek Delaplace lazarista missionáriusnak levélbeli közleményei. — Pechoud missionárius egy pogány chinai családról, melly a nagyanyából, ennek fiából és menyéből állott, azt beszéli, hogy miután ezek fölszámolták volna, hogy egy leány nevelésére sokkal többet kell költeni, mint a mit érte kapnak, midőn férjhez eladják; elhatározták magukban, minden születendő leányt irgalom nélkül leölni, mint hasztalan, és a házi gazdaságnak kárára levő emésztőt. E család mostanig híven megtartja fogadását, és már két kis leánykának kellett ezen szerencsétlen sorsra jutni. Halljunk némelly részletet a második leánykáról, kivel körülbelül egy év előtt bántak így. Midőn a menyecske már közel volt a születéshez, két jó keresztény nő hivatott hozzá bábául. Még korán reggel volt, és a vén hoszorkány is fölkel mint valami tigris, melly barlangjából rohan ki, és tudakozódik, hogy fiú-e vagy leányka az újszül-

lött? Megkellett mondani, hogy biz az leányka. „Leányka?!“ és ujra nagy haraggal „leányka! meg kell tüstént fojtani!“ Maga megakará ragadni és megfojtani, de a két keresztény nő akadályozás kéré, hogy legalább engedje előbb megkeresztelni. „Nem érdemes“ felelt a furia. De végre mégis beleegyezett. És a két ker. nő a szegény teremtménynek homlokára önté az ujonszületés vizét, melly lelkét a kárhozat elől biztosította. Megpróbálták még egyszer, ha valahogy a hóhéraszonynak kezeiből kiragadhatnák a kisedet, de hasztalan. Azt mondák tehát neki, hogy ők majd magukkal elviszik, és hogy majd én gondoskodni fogok neveléséről. „Nem! nem! kiálta a vén, meg kell halnia.“ — „De hát mit vétett?“ — „azt hogy nőnembeli.“ „És te nem vagy szinte nő? hátha téged is lemészároltak volna?“ — „Annál jobb lett volna, helyesen tették volna.“ E szókra kiragadja a gyermeket a ker. nők kezéből, és megfojtani készül. De itt a természet maga elborzadt. Nehány pillanatig gondolkodik, azután hívja fiát, a gyermeknek atyját, ki egy szögletben állt, egészen elszégyenedve és dühödve, hogy leánya született, és parancsolá neki, hogy menjen ki és e szegény ártatlant, mint az életre nem méltót ölje el. Tüstént, mint valami esztelen állat hóna alá veszi a gyermeket, mint valami csomó szennyes ruhát, és ujjával száját bedugván, hogy ne kiálthasson, nyugodtan tovább megy. Néha visszapillant kikémlelendő, hogy valaki nem kíséri-e? nem azért, mintha a gyermek-gyilkolást szégyenelné, hanem azért, mert fél, hogy valamely keresztény nő utánna jő, a gyermeket felkeresi, s a még benne levő rövid életet ápolhatja. Egy óra mulva visszajő mintegy nagy kevélyen szép tettere; és reggelijét olly étvágygyal költé el, és olly nyugodtan, mintha csak valami kis kutyát fojtott volna vízbe. Ki nem tudhatám, hogy mikép bánt gyermekével, valljon megfojtotta-e, vagy valami verembe vetette, vagy más módon ölte-el.“

Hinné-e valaki, hogy az ember illy ördöggé fajulhat? Illy tények fölnyithatnák Europa lelki vakjainak szeméit, hogy a kereszténység jótékonyágát elismerjék. A hol nincs kereszténység, ott az ördög szolgálata van! — Ezen állítás bebizonyítására még POUSSAU missionárius tapasztalását is fölhozhatjuk, ki husz évig működött keleten. Ez mondja: Hogy a hol nincs kereszténység, ott láthatókép nehezül az Isten ostora az országokra és népekre; az ember nem talál alkalmas szavat, e nyomornak kellő kifejezésére; és az Istennek különös kegyelme nélkül, senki, maga a legműveltebb sem jut a hit világosságára. A chinaiak a művészet több nemében épen tul tesznek az Európaiakon, de ők az előhaladt műveltséggel járó romlott erkölcsökkel egyszersmind a legdurvább pogányság iszonyait birják. Idomtalan, hamis isteneikhez mellyek, például valami iszonyú nagy kézzel lábba-

biró alak, melynek szeme fölpuftadt hasán van, nem ragaszkodnak, mindazáltal gondosan eljárnak tisztelükre. Azon kérdésre, hogy miért nem akarnak keresztények lenni? holott isteneik nevetséges voltát átlátják, és őket nem szeretik, azt felelik: China ördöge nem akarja őket körmei közül kiereszteni. — Ezen beszédből látszik, hogy a bálványozó chinaiak legalább őszintébbek, mint Európa sok hitnélküli polgárai. Amazok érzik és állítják, hogy ők az ördögnek rabjai, kinek létét az Európaiak vakmerőleg tagadják szóval, de cselekedeteikkel igen is mellette tanuskodnak, míg végre kereszténytelen polgárisodásukban ugyanazon barbárság és embergyilkolás iszonyaira jutnak, melyeket főnebb a pogány chinaiak közt uralkodni irtózva hallottunk. Igen! elfog, sőt el kell jutnia végre erre az embereknek ott, hol a kereszténység nem honol. Okuljanak legalább a finom tapintatu asszonyok, a gyöngéd nők, kik talán ájulás nélkül főnebbi tudósításunkat nem is olvashatják; okuljanak az annyi ördögi gonoszsággal összekötött gyermek-, férj-, és szülőgyilkolásról szóló hírlapi jelentéseken, s vegyék azokat úgy, mint a kereszténységnélküli Európa jövőjének előizét. S azért Sue Jenó „Bolygó zsidó”-ja helyett olvassák inkább Ligouri Alphonsnak „Tökéletes keresztényét” vagy forgassanak valami katolikus katekizmust, hogy ez által ők, mint valóban keresztény házi anyák jobb nemzedéket neveljenek. A hol ez nem történik, ott az úgynevezett műveltség példátlan vadsággá fog fajulni, melynek első szerencsétlen áldozata, mint Chinában, a gyöngé nő és gyermek leend. Hiában keres valaki kibuvó ajtot. — A választás csak e kettő közt van: kereszténység vagy pogányság — az Istennek, vagy az ördögnek szolgálata!

Egy koldus vallomásai.

Halottak napja van! A természet ünnepélyes gyászt látszott öltetni; az aranysugáros napnak arczát sötétes borulat környezi, mely fényes sugarait gyászfátyolként takarja el. A leveleiktől megfosztott fák, a dértől megvett virágok lekonyult fejei, a kihalt mezők mind gyászolnak. A természet ünnepélyes, gyászos csendében messzire hallatszik a kised templom tornyából lezúgó harangok búskomoly bánatos szava, e szép zenéje a vallásos szívnek; lágy hangjaik bússabban gördülnek el a völgyek fölött mint egyébkor, mintha siratnák a megholtakat, kiknek emlékezetére huzattak meg. A harangok megszólalására elevenedni látszik a helység. Évektől meggörnyedt öregek, s vidor ifjak tarka vegyületben, s komoly arczczal balagnak az Isten háza felé: hogy e napon, mely a halottak emlékezetének szenteltek, leróják a vallás által parancsolt kegyeletes tiszteletüket kedves meg-

holtjaik, és mindazok irányában, kik a hit jelével előlmenve a békeség álmát alusszák.

Milly szép napja ez az érezni tudó szívnek, melyet a kath. anyaszentegyház fiaiának és leányainak készít! Összehívja őket az oltár zsámolyához, ajtatos imáival elvezeti őket a halottak országába, hogy lelkükben látogassák meg kedves megholtait, kik az Urban nyugosznak; azután fölemeli lelküket az élők és holtak Urához, hogy kedves megholtaik nyugodalmaért imádkozzanak, mert „szent és üdvös gondolat a megholtakért imádkozni;” végre figyelmezteti hívteit a közös sorsra: hogy az élet örömei között is megemlékezzenek arra, miszerint egykoron ők is eljutandnak a halottak országába, azért is úgy használják az életet, hogy ha eljövend az óra, nyugodtan költözhesse nek át kedveseikbe.

Elhangzott az ajtatos ének utolsó hangja, elröppent a megholtakért imádkozó ajtatos hívek utolsó fohássza, a munkás nép, miután bemutatta Istenének szívbeli hódoló áldozatát, s könyörgött megholtainak örök nyugodalmaért, napi dolgai után sietett. Üres lön a templom, melyben csak imént zengett az ajtatoskódók szívigható bús éneke. A főlzállott tömjén füstje lebegett a holtzatok körül, mint angyalok szárnyai, kik fölviszik az Isten tronusához a hívők ajtatos imáit és sohajtásait. Egyedül a templom tornáczában maradt hátra néhány nyomorék, és elaggott koldus, kik e napon bővebb alamizsnát remélve, a vidékről számosabbban szoktak összegyülekezni, mint egyébkor, mert a hívek jámbor ősi szokásként mindenemü kegyes alamizsnát szoktak a megholtaknak büneiért, szem előtt tartván a kath. anyaszentegyháznak tanítását: hogy a megholtak iránti szeretetünket azáltal mutatjuk meg, ha sz. miscáldozat, ajtatos ima, s alamizsnának osztogatása által igyekszünk segíteni a megholtak lelkeit, kik a tisztító tűzben szenvednek azon büneikért, melyekért ez életben eleget nem tettek.

A hívek jámbor buzgósága szépen nyilatkozott ez alkaiommal is, az irgalmasság testi cselekedetének gyakorlásában. A templom tornáczában rakásokban voltak lerakva különbféle élelmi szerek: bab, borsó, liszt, tojás, kenyér és bor, mik az ajtatoság végeztével a jelenlévő koldusok között felosztattak. A jelenlévő koldusok között föltűnt egy görnyedt öreg, eleven képe a nyomoruságnak; ki miután látható örömmel eltette a neki jutott alamizsna-részt, hálálkodások között távozott. Utánna mentem, s behíván hajlékomba, jól tartottam. A szegény öreg elérzékenyülve adott hálát Istennek a jó napért, mely reá virradt; azután pedig következőleg beszélt.

A világ fiai egész életüket arra fordítják: hogy világi javakat, gazdagságot, s kincseket gyűjtsenek

magoknak. Igaz ugyan, hogy magában véve a földi javak nem rosszak, hiszen Isten adományai ezek is: de rosszakká válnak az emberek kezei között, kik azokkal okosan élni, és az Isten adományait megbecsülni nem tudják. Sok rosznak kuforrása volt már a vagyon, és sok embert elszédített az erkölcs ösvényéről; míg ellenkezőleg a nyomorúság, ez a retgett vendég, kitől mindenki fél, mindenki óvakodik, be sokat megtanított már, és megtérített a jó utra. Nem azért beszélek a világi javak ellen, s dicsérem a nyomorúságot, mivel minden vagyonom a nyomorúságból áll, mi úgy látszik galléromhoz van varva, s el sem hágy ez életben; hanem mint hű társ elkísér halálos ágyamig, hogy ő legyen, ki befogja az örök álomra szemeimet, s elkísértse törődött csontjaimat a nyugalom helyére: nem, hiszen én is voltam valaha gazdag, részesültem Isten adományában, volt vagyonom annyi, mennyi elég volt arra, hogy vele visszaéljek; de dicsérem a nyomorúságot azért, mert ez volt az én iskolám, melyben megtanultam azt: hogy az Isten igazságos, és bünt büntelen nem hagy. Bűnös teremtese vagyok az Istennek most is, ámbár minden nap azért virrad reám, hogy bűnhődjek régi gonoszságaimért, de mégsem olyan mint egykor; és én reméllek Istenem kegyelmében: hogy nagyobb lelki javamra vannak a nyomorúságok terhes napjai, mint voltak a jöllét öröm órái.

Apám, Isten nyugosztalja meg, jómódú gazda volt, és én egyetlen gyermeke. Én valék öröme, büszkesége, szeretetének tárgya. Engem szeretett jobban mint önmagát, érettem törődött, fáradt, kedvemért megtett mindent, kedvtöltéseimnek szabad utat engedett, fejességeimet szó nélkül eltűrte, a legszeretőbb atyaként bánt velem, inkább ő nélkülözött, csak hogy nekem kedvem ne szegje; szóval a legforróbban ugyan, de nem okosan szeretett, és e túlságos szeretete által elkényeztetett úgy annyira, hogy már serdülő suhanc-koromban egyéb törvényt magam akaratánál nem ösmertem, s semmi akadályt, mi szándékomnak ellentállott, nem türtem. Szegény jó atyám azt vélte, mint sok atya véli: hogy akkor szereti gyermekét legjobban, akkor tesz vele jót, ha azt jobban roszban kénye-kedvére hagyja, semmiben nem korlátozza. Igen jól emlékezem vissza gyermekéveimre, miként kérte sokszor édes szülém apámat: hogy miért nem int meg rosz tetteimért, s miért nézi el szó nélkül pajkosságaimat; „ej bizd ezt csak reám anynyok, felelé ilyenkor apám, ez az egy magzatunk van; minek kunirozzam szegényt, hadd élje világát míg fiatal.“ Serdülő koromban, midőn egész napokat, sőt heteket dévajkodva, s csintalanságokat üzve áthenyéltem, és édes szülém megfeddett, hogy miért nem látok valami dolog után, apám rendesen azt felelte: „ne bántsд anynyok, hagyok én az én Jancsim-

nak annyit, a miből könnyen megélhet,“ szegény apám is azok közül való volt, kik azt gondolják: hogy a dús örökség boldogítja gyermekeiket, pedig a jó nevelés az igaz apai örökség!

Illy nevelés mellett értem el a legénykort. Nálamnál nem volt falunkban elkényeztetebb, henyébb, akaratosabb, kötekedőbb, s dologtalanabb legény. Apám látván rendetlen magamviselkedést, már ekkor gyakran csóválta fejét s mondá; „ugyan mi lesz belőled fiam, ha így viseled magadat,“ de én avval nem sokat gondoltam. Gyakran próbált rövidebb kötélre fogni, de nem boldogult velem; hijában, mit a Jancsiban elmulasztott, azt a Jánosban már helyre nem hozhatta. Így folytak napok napok után, és én több bűt hoztam apám öreg fejére, mint örömet; ő pedig gyakran megsiratta: hogy túlságos szeretetből olly pajzánon hagyott felnőni.

De Isten letörölte könnyeit, elhozván utolsó óráját. Megáldott, és meghalt. Halála után még szabadban éltem, mint azelőtt; enyém volt az egész világ, s volt hegyen völgyön lakodalom! Szegény anyám nem mert szólani, mert goromba voltam hozzá. Vagyonom, melly apám után reám maradt, csak káromra volt, mert vétekre fordítottam. A mód és féktelen indulat minden roszra elcsábított, úgy, hogy nem volt a környékben kicsapongóbb életű ember nálamnál. Dolgozni nem szerettem, csak a kézzel költöttem; azonban nincs az a sok, a mi el nem fogyna, a sok deverna és korhelkodás szépen elfogyasztották vagyonomat. Makacs természetem is sok bajba kevert. Elkényeztettem mindenkivel, és kötöttem; miből az következett: hogy mindenki megutált, minden jobbérzésű elidegenedett tőlem, szomszédjaim, ösmerőseim, jóakaróim ellenséggemmé váltak, az előljáróság kihágásaim ért üldözött, olyan voltam az emberek között, mint Kain. Illyen ember vált a féktelen gyermekből; ha gyermek-koromban a rend-, engedelmesség- és szorgalomhöz szoktam volna, nem lett volna férfikoromban mindenkivel bajom; és öregségemre nem jutottam volna a koldusbotra.

Huszonegyéves koromban meg akartam házasodni. Nem voltam utolsó legény, jószágom is volt szépen; mégis ámbár az egész falu leányát összekértem, nőt nem kaphattam, mert becsületelem az egész falu előtt el volt vesztegetve, s félt tőlem mindenki, mint a tüztől. Egy jómódú gazdának leányát szemeltem ki magamnak, az enyémmé kell lenni gondoltam, ha török-szakad. Nem lett az. Apja megtagadta tőlem. „Olly czigéreséletű legénnyel mint én, nem köti be leánnya szemét,“ monda, inkább fején száradjon a párta.“ Iszonyuan dühösködtem, és káromkodtam e megszegyenítés miatt. Dühömben megesküdtem: hogy boszút állok ezért a büszke apán.

Két hétre folygyújtottam kazaljait. Tettem kitudó-

dott, és én tömlöczbe kerültem. Voltam már azelőtt is börtönnel fenytve több rendbeli kihágásaimért; de ennyi ideig még nem.

Mire hazakerültem, mindenemet megrongálva és elpusztulva találtam; szegény öreg anyámat pedig a szegénység és pusztaság között megöregedve. Még rosszabb lettem mint azelőtt, féktelenebb, kicsapongóbb s garázdább. Egy napon szóbeszédbe eredtem édes anyámmal. Szememre lobbantotta tetteimet, pirogatott, és dorgált életem módjáért, kért és rimázkodott: hogy becsüljem meg magamat, mert különben gonosz végem lesz. Szemrehányásai haragra lobbantottak, és én dühösségemben anyámat megvertem!

Itt a koldus elhallgatott, letörülte könnyeit, melyeket a visszaemlékezés idézett elő; azután balkezevel szürének jobb uját emelé föl, és abból jobb karját kihúzta, mely érzékellenül mint darab fa lógott a szür ujjában, mit én eddig észre nem vevék.

Nézze uram, folytatá előlme tartva jobb karját.

mely egészen kiszáradva hasonlított egy bothoz. A bőr rászáradva a karesontra minden élet és elevegség nélküli volt, nézze uram e kart, csudálkozik rajta ugy-e, hasonlít ez a száradt galyhoz, mely élő fán van, e kezemmel vertem meg tulajdon édes anyámat, most pedig, mint Isten igazságos büntetésének retentő jelet hurczolom magammal a sirig.

„Hogyan nyomorodott el kegyelmed karja? kérdém álmélkodva.

„Majd elmondom sorába azt is mindjárt,“ felelé, és a holt kart visszadugá a szür ujjába.

Mint mondám, pusztulóban volt mindenem: vagyonom, boldogságom, nyugodalmam és lelkem. Rosz természetem nem hagyott nyugodni, üztem a gonoszságokat derűre borúra. Hogy vagyonomból kipusztultam, azzal nem sokat törődtem, mert ha valamiben megszorultam, titkos és tilos utakon azonnal tudtam magamon segíteni. Sok szegény felebarátomat megkárosítottam, sokat méltatlanul megbántottam, és keserítettem: és ez a gonosz élet így tartott egy ideig; kárhuzatos volt ugyan Isten és emberek előtt, de nekem kedves. Egykor elmentem szokott éjjeli utamra. A szomszédhatárban legelő lovakra akadtam. Gyorsan kibékőzván a magaméhoz kötöttem, és elindultam velök. De a közellevő lovaszok észrevettek, és utánam iramlottak: egyik utolérván, fokosával ollyat ütött jobb karomra, hogy a kantárszárát azonnal elejtettem. Hazanyargaltam fájos kezemmel, mely más napra egész hosszában megdagadt. E súlyos daganat tartott két hétig, azután enyhülni kezdett; de karomat, mely szemlátomást fogyott, többé föl nem emelhettem, míg végre annyira kiaszott, mint most van. Nyomorék lettem ez eset által, hogy példája lennék minden anya gyermekének: miként bünteti az igazságos Isten azon gyermekeket, kik szüleik ellen merik fölemelni vétkezeiket!

További sorsomat ugyis tudja uram. Vagyonomat már azelőtt elpredaltam, most pedig csodálatosan elnyomorodván a dologra alkalmatlan lettem; mit volt mást tennem egyebet, mint a koldustarisznyát akasztanom nyakamba, és a jó emberek könyörületességéhez folyamodnom. Aratáskor lesz huszonöt esztendeje már, hogy megtörődve testben és lélekben, s Isten igazságos büntetésének e jelét magammal hordozva, élek a jólelkűek alamizsnájából. Én a híres gazdának kényén kedvén nevelt egyetlen fia, ki mindenekkel bővelkedtem, ki kényesebb és elbizakodottabb voltam, hogysen valaha lábammal érintettem volna hozzám hasonló nyomorultat; most örülök, ha valaki Isten nevében éhem lecsillapítására egy darab kenyeret nyujt. De örömet türom sorsomat, egyedül azért kérem Istenemet: ha Ő sz. fölsége megelégedett már megaláztatásommal, vegyen magához; azonban mindenben legyen az Ő sz. akaratja, inkább itt szenvedek még, csakhogy ez élet után örvendhessek.

Gyurinka Antal.

Kiadja „a jó és olcsó könyvkiadó társulat,“ szerkesztő Blumelhuber Ferencz.

Emich Gusztáv könyvnyomdája, uri-utca, 8. sz.